

Onze dagen gaan voorbij

Preek over Psalm 90

Te lezen: Psalm 90
Apeldoorn, 31 december 1969

Bijna geen mens ontkomt er aan: 31 december is een dag van mijmeringen en terugblikken. De dagbladen komen uit met een bijlage, waarin fotoreportages en beschouwingen u het afgelopen jaar in herinnering roepen.

‘Achter het nieuws’ en ‘Hier en Nu’ verschijnen op de beeldbuis met flitsen uit reportages over de grote gebeurtenissen van het voorbije jaar. U maakt het weer mee: de wandeling van de eerste mens op de maan. De crisis in het Verolme-concern. De overwinning van Feyenoord op AC Milaan. En u verzucht: ‘Ach ja, dat was 1969.’ Voor de radio spreken religieuze en semi religieuze leiders op vaderlijke toon over wat was en nooit meer komen zal.

Iedereen lijdt aan de oudejaarsziekte. De verschijnselen zijn bekend: een omfloerste blik die in het verleden verwijlt en een stem waarin de weemoed doorklinkt. U hebt besloten u dit jaar niet te laten besmetten. Maar tegen klokke twaalf krijgt het oudejaarsvirus u toch in zijn macht.

In een plotselinge aanval van oudejaarskoorts ziet u uw levensflitsen over 1969 voor uw ogen afrollen: het examen waarvoor je slaagde en daarmee verbonden het afscheid van het schoolleven en klasgenoten. Jaren had je gemopperd op die school, maar toch... nu het voorbij is en je er aan terugdenkt...

Het verschijnt voor uw ogen. De unieke vakantie, die zo mooi was, dat uw wel nooit meer zo’n vakantie zult beleven. Het huwelijk van uw jongste dochter, waarmee het vreemd stil werd in huis.

U hoort hem weer: de directeur die bij uw pensionering de verdiensten schilderde, die u in al die jaren voor het bedrijf hebt gehad, en daarmee een stuk van uw leven afsloot. Terwijl de grote wijzer op weg is de kleine bij het cijfertje twaalf in te halen, wordt het stil in de kring van oudejaars vierders. Iedereen is bezig met zijn verleden.

De radio gaat aan. U bent verbonden met de klokkentoren van een of andere beroemde kerk. Twaalf zware bronzen slagen slaan 1969 weg.

U heft het glas. Met een laatste hap oliebol slikt u een brok weemoed weg.

Vreemd eigenlijk die weemoed met 31 december. Diep in ons hart verdragen we het niet, dat we straks 1970 boven onze brieven en rekeningen moeten schrijven. Want we hebben het gevoel dat we daarmee onze tijdelijkheid en vergankelijkheid ondertekenen.

Met oudejaar worden we er met de neus opgedrukt, dat een stuk van ons leven onherroepelijk verleden tijd is geworden. En we willen er eigenlijk niet aan: dat we een jaar ouder zijn geworden. Dat we grijzer zijn geworden. Dat de kinderen voorgoed het huis uit zijn. Dat mensen uit familie- en vriendenkring ons ontvallen zijn. Dat het bedrijf, waaraan we jaren onze beste krachten hebben gegeven, ons niet meer nodig heeft.

Met pijn in ons hart geven we het toe: we zijn vergankelijke mensen. Ons leven, ons werk zijn tijdelijke zaken. Met moeite scheuren we ons los van het verleden, met moeite accepteren we onze tijdelijkheid. Op oudejaarsavond zeggen we het de dichter van psalm 90 na: wij beëindigen onze jaren in een zucht. We zijn als gras dat ’s morgens opschiet en ’s avonds weer verdort.

Met oudejaar voelen zelfs veel ongelovigen zich de broeder van de dichter van psalm 90. Zijn opmerkingen over onze vergankelijkheid zijn ons uit het hart gegrepen. Maar voordat wij hem citeren, is het zaak eerst na te gaan in welk verband hij zijn droeve opmerkingen over 's mensen tijdelijkheid plaatst.

In de verzen 7 - 12 spreekt de dichter tot God. Hij zegt tegen hem: 'Wij komen om door uw toorn, door uw woede bezwijken wij. Het beste daarvan is moeite en leed.' Sombere opmerkingen over onze vergankelijkheid. Wij herkennen er onze oudejaarsstemming in.

Inderdaad: die dichter heeft gelijk: 'Wij mensen komen om'. Tenslotte heeft 1969 ons een jaar dichter bij ons graf gebracht. Maar leest u toch verder. Want de dichter zegt: 'Wij komen om door Gods toorn.' Het is vanwege Gods toorn over onze zonden dat de psalmist zulke zwaarmoedige dingen moet zeggen over onze vergankelijkheid.

'Al onze dagen gaan heen'. Zo is het. Het leven loopt als droog duinzand tussen je vingers weg. Het heden wordt onherroepelijk verleden. Aan alles komt een einde: aan je jeugd. Aan het werk dat je met plezier deed. Aan je relaties met andere mensen.

Maar laten we de psalmist toch niet verkeerd begrijpen.

Hij zegt: 'Onze dagen gaan voorbij door Gods woede'. Wij hebben onze dagen verkeerd doorgebracht. Wij hebben onze dagen zondig doorgebracht. En God verdraagt zonde niet. Hij kan zonde niet luchten of zien. Het is vanwege Gods woede over onze manier van leven, dat de psalmist zo somber praat over het voorbijgaan van onze dagen. En wat in ons korte leven onze trots was, is moeite en leed.

Wij knikken instemmend. De dichter slaat de spijker op zijn kop. Maar laten we hem goed begrijpen. De moeite en het leed die ons deel zijn in de zeventig of tachtig jaar van ons leven, verwijzen ons naar onze zonden.

Wij moeten oppassen op oudejaarsavond de dichter van psalm 90 zonder meer voor ons karretje te spannen. De psalmist uit zich niet zo maar in het algemeen over onze tijdelijkheid en vergankelijkheid.

Als hij zulke mistroostige, zwaarmoedige geluiden laat horen, over het feit dat wij ouder worden, komt het omdat wij al zondigende ouder worden. Als hij zo droefgeestig spreekt over het feit dat onze dagen voorbijgaan, komt dat omdat we onze dagen zondig hebben doorgebracht.

Concreet: niemand heeft het recht op oudejaarsavond zo in het algemeen zwaarmoedig te doen over het feit dat er weer een jaar verleden tijd is geworden. Niemand heeft het recht er zich over te beklagen, dat het in het leven nu eenmaal zo is, dat we ouder worden, dat steeds weer episodes uit ons bestaan worden afgesloten.

De psalmist wil ons vanavond dit zeggen: 'U hebt echt moeite zich los te maken van 1969? Komt dat misschien hierdoor dat 1969 voor u in het teken staat van zonde en van Gods toorn daarover? Wees dan ook eerlijk. Schuif uw onvrede over het los moeten laten van 1969 niet af op het feit dat u in de tijd leeft, en alle heden verleden wordt. Beklaag u niet over uw tijdelijkheid, maar belijdt God uw zonden. Maak 1969 nog goed voor het verleden tijd wordt en u het los moet laten. Laat het zo zijn, dat u dat jaar in vrede uit handen kunt geven.

Alleen God is eeuwig. Hij heeft als enige begin noch einde. Wij zijn in de tijd geschapen. Wij hebben een begin en een einde. En in ons hele leven is het een komen en gaan: van levenskracht, van idealen, van belangrijkheid in de maatschappij, van mensen om ons heen. Wij hebben geen reden hierover zwaarmoedig en somber te doen. Want wij zijn in de tijd geschapen. En het hoort bij de tijd dat deze verder gaat.

Het heden wordt verleden. Wij worden geboren, groeien op en worden ouder. Anderen worden aan onze zorgen toevertrouwd en verdwijnen weer. Wij krijgen een plaats in de maatschappij en moeten die weer afstaan. Wij zijn in de tijd geschapen. En God zag dat het goed was. We hebben geen reden over onze tijdelijkheid zielig te doen.

Alleen in verband met de zonde is de dichter van psalm 90 somber en zwaarmoedig over onze tijdelijkheid. De zonde maakt onze tijdelijkheid tot een negatieve zaak. Het begin werd een aangelegenheid met een negatieve kant. Na de zondeval kreeg Eva van God te horen dat een geboorte een pijnlijke zaak zou worden.

Dat het heden verleden wordt, werd door de zonde een negatieve zaak. We moeten onze dagen, ons werk als schuld voor God uit handen geven. Het einde werd een negatieve zaak. Door de zonde heeft de dood een afschrikkende werking, het is een komen in Gods oordeel.

U beleeft het niet als een goede zaak dat er straks een einde komt aan 1969? U kunt het niet hebben dat een periode uit uw leven afgesloten wordt? U kunt die 365 dagen niet als iets moois uit handen geven? Beklaag u niet over uw tijdelijkheid. Want God zag dat die goed was. Kruip niet weg achter het feit dat het heden verleden wordt. Kom voor de dag, en belijdt God uw zonden en vraag om vergeving.

U hebt gelijk: de zonde heeft deze wereld tot een gebroken wereld gemaakt. En de brokken laten zich niet altijd lijmen door schuld te belijden en God om vergeving te vragen. Als we God om schuldvergeving hebben gevraagd, kan het loslaten van 1969 toch een pijnlijke, negatieve ervaring blijven. Het verlies van een familielid blijft schrijnen. Dat ouderdom met gebreken komt blijft moeilijk te verteren. Dat je na je pensionering kan vereenzamen blijft moeilijk te verkroppen. De zonde is zover doorgevreten, dat ons bestaan in de tijd een gebroken bestaan blijft. De wereld is een gebroken wereld.

Maar als christenen hebben we geen reden ons over deze gebroken tijdelijkheid te beklagen. Want door Christus leven we in deze gebroken tijdelijkheid als mensen die hoop hebben. We mogen hopen. Niet op een verlossing uit de tijdelijkheid. Want wij zijn allen in de tijd geschapen. En God zag dat dit goed was. Wij mogen hopen op de verlossing uit de negatieve zondige kanten van de tijdelijkheid.

Door Christus zal er een einde komen aan de tijdelijkheid in zijn negatieve aspecten van vruchteloosheid, vergeefse inspanning, leven zonder betekenis, ijdelheid, mislukking,

Van Abraham vertelt de Bijbel ons dat hij heenging, hoogbejaard en van het leven verzadigd. Hij had zijn glas leeggedronken, en toen was het voor hem tijd om op te stappen. Hij viel uit zijn familiekring weg, zoals een rijpe, door de zon gestoofde appel in het najaar van de boom valt om tot voedsel te dienen of om nieuwe appelbomen voort te brengen. Daar hoeft niemand dramatisch over te doen. Dat is een goede zaak. Een bepaalde episode is afgesloten, een nieuwe begint. Dit is de tijdelijkheid zoals God die bedoelde. In zo'n tijdelijkheid kunnen we ons verheugen. Jezus heeft de tijdelijkheid naar zijn negatieve kanten overwonnen. Hij leefde in de tijd als wij. Hij werd geboren en is gestorven. Maar zijn dagen gingen niet vruchteloos voorbij. Hij beëindigde zijn leven niet als wegvliegende gedachte. Zijn leven droeg vrucht. Dwars door zijn verwerping, zijn lijden, zijn schijnbare mislukking heen is hij miljoenen tot heil geworden.

Christus heeft de tijdelijkheid naar zijn negatieve aspecten overwonnen. Bij tijdelijkheid hoort begin en einde. Christus heeft het einde, de dood, zijn prikkel

ontnomen. Hij stond op uit de dood.

Voor ons zondige mensen is de dood het einde van het leven. Een komen in Gods oordeel. Voor ons zondige mensen is het graf de cel waarin we levenslang krijgen. Christus overwon deze negatieve kant van de dood. Hij forceerde in de cel, die het graf is, een uitgang. De dood was van de cel, een tunnel geworden met een ingang en een uitgang. Door Christus is de dood de doorgang tot een nieuw leven.

Door Christus kunnen we de dood als positieve tijdelijkheid beleven. Veel mensen gaan niet heen als Abraham, van het leven verzadigd. Eigenlijk vallen we als zondige mensen allen als onrijpe appels van de boom. Als mensen die verder voor niets meer deugen. Die geen vrucht kunnen dragen. Die geen toekomst hebben. Die alleen maar verdienen weggeworpen te worden. Maar door Christus hebben we toch toekomst. Is de dood toch een doorgang naar een nieuw leven. Christus droeg voor ons vrucht.

Alleen in verband met onze zonden kunnen we somber zijn over onze tijdelijkheid, over het heden dat verleden wordt, over 1969 dat we uit handen moeten geven.

Belijdt uw zonden en vraagt om vergeving.

Maar dan blijft onze tijdelijkheid toch een gebroken tijdelijkheid. Is het erg, dat de ouderdom met gebreken komt? Doet het pijn als mensen je ontvallen en je alleen komt te staan? Blijft veel werk en inspanning vruchteloos. Maar in deze gebroken tijdelijkheid hebben we door Christus hoop. Bij elk afscheid, bij een graf, bij een schijnbaar vergeefse inspanning, mogen we door onze tranen heen lachen.

Want we hebben hoop. Christus is de garantie dat er toch toekomst is.

Amen.